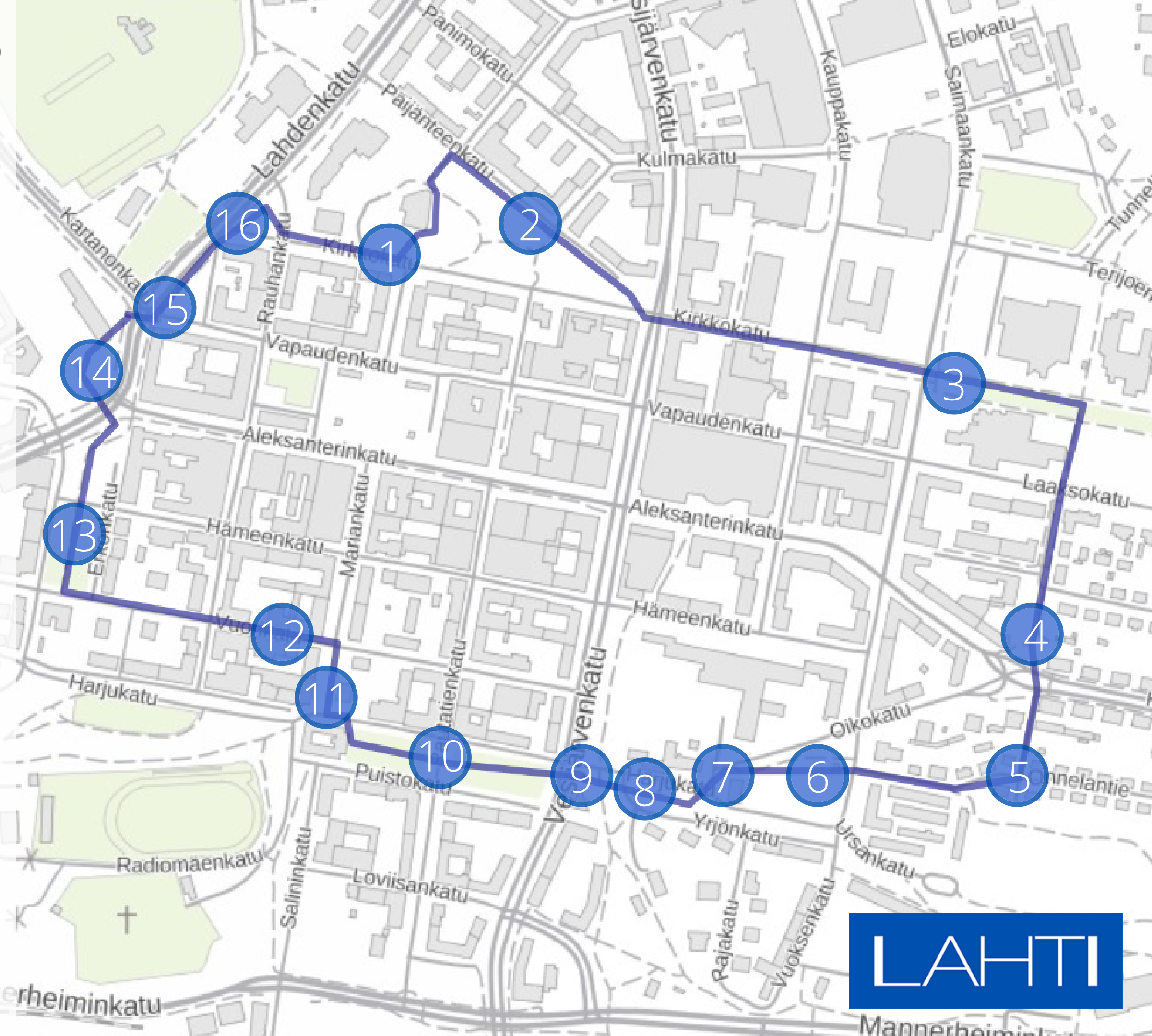

Keskustan maisemareitti (n. 3,5 km)

1. Ristinkirkko ja näkymä Mariankatua pitkin kaupungintalolle
2. Kirkkopuisto, Väinö Hovilan puistotie / Viiskulma ja Kylänportti
3. Kirkkokadun akseli kirjaston ja teatterin välissä, Fellmannin eduspuistikko
4. Ainonpuisto ja Oikoportin taskupuisto ja näkymä Kymintielle
5. Onnelankatu
6. Sairaalapuisto
7. Sairaalan kukkatervehdys
8. Yrjönpuisto
9. Loviisanpässi (näkymä sillalta)
10. Kaupungintalonpuisto
11. Marianpuisto / Mariankadun akseli
12. Näkymät Vuorikadulta kohti hyppyrimäkiä
13. Erkonpuisto ja Paasikivenpuisto
14. Ranta-Kartano / Paasikivenaukio
15. Kalmarinpuisto
16. Koulupuisto

Lahden keskustan maisemakierros, n. 3,5 km

1. Ristinkirkko ja näkymä Mariankatua pitkin kaupungintalolle, RKY-kohde

- Alvar Aallon suunnittelema Ristin kirkko valmistui 1978. Aiemmin samalla paikalla sijaitsi Lahden puukirkko
- Kirkon viereinen sankarihautausmaa perustettiin talvisodan jälkeen 1940. Hautausmaalla sijaitsee Wäinö Aaltosen veistämä sankarimuistomerkki ”Vapauden hengetär”
- Ristin kirkon portailta aukeaa näkymä Mariankatua pitkin kohti kaupungintaloa. Mariankadun ns. ”seremonia-akseli” on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

2. Kirkkopuisto, Väinö Hovilan puistotie / Viiskulma ja Kylänportti

- Kirkkopuisto on yksi Lahden ensimmäisiä istutettuja puistoja ja alue on peräisin Lahden ensimmäisestä Alfred Caweenin asemakaavasta vuodelta 1878. Ensimmäiset istutukset valmistuivat vuonna 1897.
- Kirkkopuistossa sijaitsee Kari Juvan veistos ”Launeen neidot” vuodelta 1987
- Viiskulmassa sijaitseva Akseli Leinosen teos ”Kylän portti” pystytettiin vuonna 2021

3. Kirkkokadun akseli kirjaston ja teatterin välissä, Fellmannin eduspuistikko

- Kirkkokadun akseli sijoittuu teatterin ja kirjaston väliin. Alueen koivukujanne on istutettu 1930-luvulla. Koivukujaa uhkasi kaataminen 1980-luvulla, jolloin viereisiä kulttuurirakennuksia rakennettiin, mutta kujanne saatiin säilytettyä.
- Fellmannin edustalla sijaitsee Sakari Tohkan veistos ”Herääminen”

4. Ainonpuisto ja Oikoportin taskupuisto ja näkymä Kymintielle

- Ainonpuisto on osa Otto I. Meurmannin Paavolaan laatimaa asemakaavasommitelmaa vuodelta 1927. Kiviportaikko on vuodelta 1936.
- Puistoa uudistettiin sotien jälkeen vuonna 1947. Puistosta tuli Meurmannin toiveiden mukainen toiminnallinen kokonaisuus, jossa oli pieni pallokenttä ja lasten leikkivälineitä.
- Puiston geometrinen muoto ja tilavaikutelma on hävinnyt, kun osa puistosta on liitetty päiväkodin tonttiin 1990-luvun alussa
- Oikoportinpuisto on katualuetta ja edustaa ns. taskupuistoa. Katualueille sijoittuvat vehreät puistomaiset alueet tuovat luonnon monimuotoisuutta ja luovat viihtyisyyttä urbaaneille keskusta-alueille

5. Onnelankatu

- Onnelankadun pientaloalue on valtakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö
- Kadun päässä oleva Onnelantien rukoushuone jouduttiin purkamaan pitkällisen kaavoitusprosessin päätteeksi. Alueelle on rakentumassa kerrostalo, jonka ulkomuoto noudattelee Oikokadun kerrostalojen henkeä.
- Onnelantien pientaloalueen rikkaus on alueen vehreys ja katutilaan välittyvä pienipiirteinen mittakaava

6. Sairaalapuisto

- Sairaalapuistossa on ollut leikkialue jo 1950-luvulla. Nykyinen ilme on kuitenkin peräisin vuodelta 2016
- Leikkipuiston ja ns. naistensairaalan (nyk asuinkerrostalo) välissä on puistoalue, jolla sijaitsee Reijo Hutun veistos ”Vuosien tuki”

7. Sairaalan kukkatervehdys

- Lahden kaupunginsairaalan edustalla sijaitsee Liisa Ruusuvaaran veistos ”Kukkatervehdys” vuodelta 1973

- Teos sijaitsi aiemmin sisäänkäynnin kohdalla, mutta se on kunnostettu ja siirretty nykyiselle sijainnilleen 2018

8. Yrjönpuisto

- Alue on osa Salpausselän itä-länsisuuntaista viherakselia, joka peräisin Vuoden 1896 asemakaavasta
- Yrjönkadun ja Harjukadun kulmassa on Kauko Kortelaisen veistos ”Sotilaspoika”

9. Loviisanpääsi (näköymä sillalta)

- Loviisanpääsin uoma on vanha rautatielinja, joka kulki Lahden Satamaan.
- Loviisan pääsi oli höyryveturi, joka kulki Loviisan ja Lahden välillä.
- Rautatie oli toiminnassa 1900-1960.
- Ratauomaan rakennettiin jalankulun ja pyöräilyn väylä 1970-luvun lopulla.

10. Kaupungintalonpuisto

- Puistoakseli sisältää sekä kaupungintalon vuonna 1913 valmistuneen eduspuiston että vanhemman ns. ”Harjupuiston” joka valmistui Rautatienkadun ja Vesijärvenkadun välille jo vuonna 1905. Puiston kunnostussuunnittelu on käynnissä ja sen on tarkoitus valmistua vuonna 2024
- Puistossa sijaitsee Viktor Janssonin ”Vapaudenpatsas” sekä Yrjö Liipolan ”Työn patsas”

11. Marianpuisto / Mariankadun akseli, RKY-kohde

- Marianpuiston alue päätettiin jättää puistoksi johtuen alueen huomattavasta jyrkkyydestä ja kivisyydestä.
- Suunnittelusta järjestettiin kilpailu vuonna 1905, jonka voitti puutarhuri Karl Lundberg. Puisto valmistui 1906.
- Marianpuistossa sijaitsee Veikko Leppäsen ”Eetu Salinin patsas”
- Sekä polkuverkosto että vanhat lehtikuuset ovat alkuperäisen suunnitelman mukaisia.

12. Näköymät Vuorikadulta kohti hyppyrimäkiä

- Keskustassa on paljon hienoja näkymiä, joista yksi on näköymä Vuorikadulta kohti hyppyrimäkiä

13. Erkonpuisto ja Paasikivenpuisto

- ns. Kansakoulunpuisto. Vanha kansakoulu puiston eteläpuolella on nykyään osa Lahden yhteiskoulua
- Alue perustuu Lillen vuoden 1901 asemakaavaan ja sen toteutus alkoi vuonna 1903, mutta valmistui vasta 1911
- Puiston leikkipaikka rakennettiin 1940-luvulla. Leikkipaikan rakentaminen rikkoi puiston symmetrian.
- Puiston pohjoispääty on liikennejärjestelyjen myötä kaventunut huomattavasti, erityisesti 1950-luvulla.
- Alueella on useita patsaita: Emil Wikströmin ”Mikael Agricolan muistomerkki”, Essi Renvallin ”J. H. Erkon patsas”, Veikko Leppäsen ”J. K. Paasikiven patsas” sekä Jussi Mäntysen ”Hirvi”

14. Ranta-Kartano / Paasikivenaukio – uutta tulossa

- Paasikivenaukiolta kohti Pikku-Vesijärveä on suunniteltu Ranta-Kartanon puistoakseli. Alueen itäpääty on jo toteutettu.
- Aukion ympyrämuodot ovat muistumia alueella aiemmin sijainneesta suuresta liikenneympyrästä.

15. Kalmarinpuisto (toisella puolen tietä Lahden kartanon pihatyömaa)

- Kalmarinpuiston alue istutettiin kesällä 1905.
- Puistossa sijaitsee 1954 pystytetty Aimo Tukiaisen veistos j. R. Danielson-Kalmarin rintakuva.

16. Koulupuisto

- 1899 valmistuneen yhteiskoulun länsipuolella sijaitseva kolmiomainen puisto.
- Puiston suunnitteli todennäköisesti Henrik Rautell, joka toimi kauppalan puutarhurina syksyyn 1900 asti
- Puiston keskellä sijaitsee Lahden ensimmäinen julkinen veistos, joka ei ole muistomerkki – Viktor Janssonin ”Lumisotasilla”

Lähde: Riitta Niskanen 2015. Ihanuuden tähden, lahtelaisten puistoja ja puutarhoja.